

18.2.2026

לכבוד
המועצה הארצית לתכנון ולבנייה
משרד הפנים

הנדון: הצעת חוק הליכים מזורזים להקמת יישובים חדשים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2025
פטור מהיתר או תכנית להקמת יישוב חדש

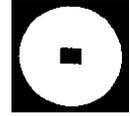
עמדת איגוד המתכננים בישראל

איגוד המתכננים בישראל, המאגד בתוכו את מרביתם של אנשי מקצוע מומחים בתחום התכנון העירוני והאזורי רואה בהצעת החוק הנזכרת לעיל פגיעה חמורה ביסודות ההליך התכנוני. הצעת החוק היושבת בימים אלה על שולחן הממשלה, תפגע באפשרות לקיים דיון מקצועי וענייני בתכנית לישוב חדש כזה או אחר ובאפשרות של הציבור לקחת חלק בהליך התכנוני, להגיש השגה, התנגדות או ערר ולהביע עמדתו. הליכים אלה הינם מאבני היסוד שנקבעו בחוק התכנון והבניה. אי קיומם מהווה פגיעה קשה באיכות התכנון בישראל וביכולת לתכנן בראיה בת-קיימא לדורות הבאים.

אחת הסוגיות הבווערות והשנויות במחלוקת הינה סוגיית הקמתם של יישובים חדשים במדינת ישראל. לא בכדי הדיונים במסגרת הליכי התכנון, בהחלטה על הקמתם מעמיקים וכוללים בין היתר שתי החלטות ממשלה, תזכיר להקמת ישוב חדש ואף תסקיר השפעה על הסביבה. תמ"א 35 שמבין עקרונותיה, פיתוח מושכל של משאב הקרקע, יעילות בפיתוח תשתיות תחבורה ושמירה על שטחים פתוחים רצופים ואיכותיים, קבעה לאורן, הוראות מפורטות ומהותיות (מקצועיות ומנהליות) להחלטה בעניין יזום תכנית לישוב חדש. הצעת החוק הנדונה מבטלת את ההוראה והאפשרות לקיים דיון מקצועי הכולל מגוון דעות ועמדות של אנשי מקצוע מקבלי החלטות והציבור הרחב וקבלת החלטה מושכלת, בסוגייה שהיא קריטית למרחב, לחברה ולסביבה בישראל.

ניסיון העבר ומחקרים לאורך שנים מצביעים באופן ברור כי להקמת יישובים חדשים ישנן השלכות מרחיקות לכת על הפריפריה ועל חוסנן של אוכלוסיות ורשויות חלשות. בנוסף, ליישובים חדשים יש השלכות סביבתיות ארוכות טווח. היישובים המוצעים במסגרת הצעת החוק, שיזכו לפטור מתכנית ומהיתר, הינם יישובים קטנים (עד 500 יחידות דיור), שייאבקו להחזיק את עצמם מבחינת תשתיות ציבוריות, צורכי ציבור וכיוצ"ב. יישובים אלה עתידים להפוך למתחרים מול היישובים הקיימים שכבר נאנקים תחת קשיי תפקוד, צורך במענקי איזון, אוכלוסייה שנטשה (במיוחד בצפון הארץ) או קושי באכלוסם. דיון מהותי בהיבטים אלה של המשמעויות של הקמת ישוב חדש, לצד שיקולים מרחביים נוספים, הוא חיוני בכל החלטה בעניין פיתוח הארץ.

איגוד המתכננים בישראל
رابطة المخططين في اسرائيل
ISRAEL PLANNERS ASSOCIATION

לעמדתנו המקצועית, על מנת לענות על מטרת הצעת החוק הנדונה לחיזוק המקומות האסטרטגיים במדינת ישראל, יש לפעול בעיקר לחיזוק הישובים הקיימים בדגש על האוכלוסייה הקיימת. זאת ניתן לעשות באמצעות עידוד חזרה של האוכלוסייה שנטשה עקב המלחמה, תמיכה מאסיבית ברשויות הפריפריה, קידום מערכת שירותי בריאות איכותיים, חיזוק בתי חולים הקיימים, חיזוק מערכת החינוך, פיתוח מערכות להסעת המונים, חיזוק הבסיס הכלכלי של הישובים והאזור, בין היתר על ידי יצירת מקומות תעסוקה אטרקטיביים, עידוד התיירות וקידום דיור איכותי בסיוע המדינה. חלופה כזו תיצר גם צדק עם האוכלוסייה הקיימת ביישובי הפריפריה.

אישור הצעת החוק, שיאפשר הקמת ישובים חדשים בפטור מהיתר ומתכנית, ייצר שימוש לא מידתי באפשרות הקיימת כיום בחוק התכנון והבניה לעניין הפטור ועלול לפגוע באופן בלתי הפיך בדמותה הפיזית והחברתית של מדינת ישראל לדורות קדימה.

לכן, אנו סבורות שאין לקדם את הצעת החוק העוסקת במתן פטור והיתר ותכנית להקמתם של ישובים חדשים.

בכבוד רב,

נילי ברוך,
מנכ"לית האיגוד

חדוה פיניש,
ס/יו"ר שותפה איגוד המתכננים

תמי גבריאלי,
יו"ר שותפה איגוד המתכננים

העתקים:

עו"ד יהודה זימרת, יועץ המשפטי למשרד הפנים
יו"ר ועדת פנים והגנת הסביבה
עו"ד ומתכנן ערים אשר כהנא, יועץ משפטי איגוד המתכננים בישראל